

Redengevende omschrijving met waardestelling (schuur)
Bredaseweg 38 te Rijsbergen

Objectgegevens

Adres : Bredaseweg 38
Postcode : 4891 SJ
Plaats : Rijsbergen
Kadastraal : I 84
Oorspronkelijke functie : Vlaamse schuur
Huidige functie : Vlaamse schuur
Bouwjaar : 1928

Algemeen

Bezoekdatum: : 13 november 2020
Auteur : drs. Miriam van den Dries
Redactie : Martijn de Jong MA
Rapportagedatum : 18 november 2020

Monumentenhuys Brabant B.V.
Markt 9
4931 BR Geertruidenberg
www.monumentenhuysbrabant.nl
T. 0162-511833
E. info@monumentenhuysbrabant.nl

Monumentenhuys Brabant B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inleiding

Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarden van de agrarische schuur vast te stellen. In de beschrijving worden de gevels met de klok mee beschreven, beginnend bij de voorgevel aan de Bredaseweg. Dit is de westgevel. De gevels worden afzonderlijk van links naar rechts beschreven. De schuur staat met de kopse kant aan de Bredaseweg met de nok haaks op de weg. De schuur hoort bij de boerderij die op hetzelfde perceel staat.

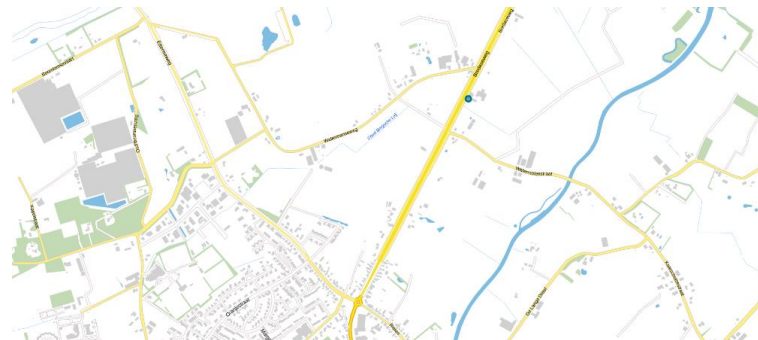
Situering, geschiedenis en hoofdvorm

Iets minder dan een kilometer ten noordoosten van de dorpskern van Rijsbergen ligt aan de Bredaseweg 38 (de N263) een langgevelboerderij met vrijstaande schuur uit 1929. De provinciale weg N263 loopt van Breda naar Wernhout (van Noord naar Zuid) en is een van de oudste verharde wegen van Nederland, aangelegd in 1811 ten tijde van Napoleon. De naam van vroeger was 'Groote weg van Brussel'. In 1971 verviel het doorgaand belang van deze weg, die, ter plaatse van het object dat buiten de bebouwde kom ligt, de uitstraling heeft van een rijksweg.

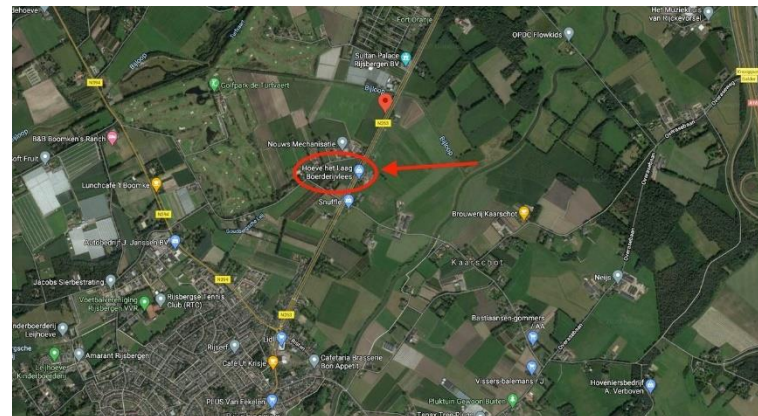
Het complex van boerderij met schuur en latere bijgebouwen ligt op een ruim perceel zonder naastliggende bebouwing. Er stond, behalve de schuur uit 1928, een aantal varkensstallen op het erf. Die zijn recentelijk gesloopt. Rondom liggen weilanden. De weilanden worden begrensd door de Watermolenstraat, het riviertje De Aa of Weerij's en de beek Bijloop.

Op het dak van de schuur staat aan de ene kant het jaartal 1928 en aan de andere kant 'Hoeve het Laag' in de (dak)pannen geschreven. Dit gebied werd vroeger 'het Laag'

genoemd vanwege de lagere ligging tegen de rivier de Aa of Weerij's.

Kaart van object en omgeving. Bron: podk.nl/viewer.

Luchtfoto met linksonder de dorpskern van Rijsbergen en in het midden de Vlaamse schuur. De rode pijl met cirkel wijst de locatie van de schuur Bredaseweg 38 aan. Bron: Google Maps.

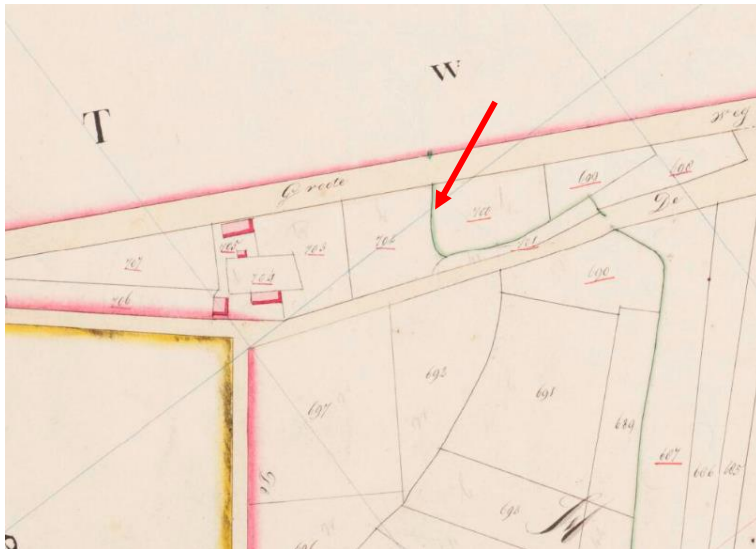
Uitsnede van dezelfde luchtfoto. De rode pijl met cirkel wijst de locatie van de schuur aan. Bron: Google Maps

Uitsnede van dezelfde luchtfoto. De rode pijl wijst de locatie van de schuur aan met op het dak het jaartal 1928. Een drietal opstallen (varkensstallen) zijn recent afgebroken maar zijn nog wel aanwezig op deze luchtfoto. Bron: Google Maps.

Uitsnede het Kadastraal Minuutplan 1811 - 1832, Rijsbergen, sectie C· blad 03. Bron: Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Uitsnede van het Kadastraal Minuutplan 1811-1832 (gemeente Rijsbergen, sectie C blad 03). De rode pijl geeft bij benadering

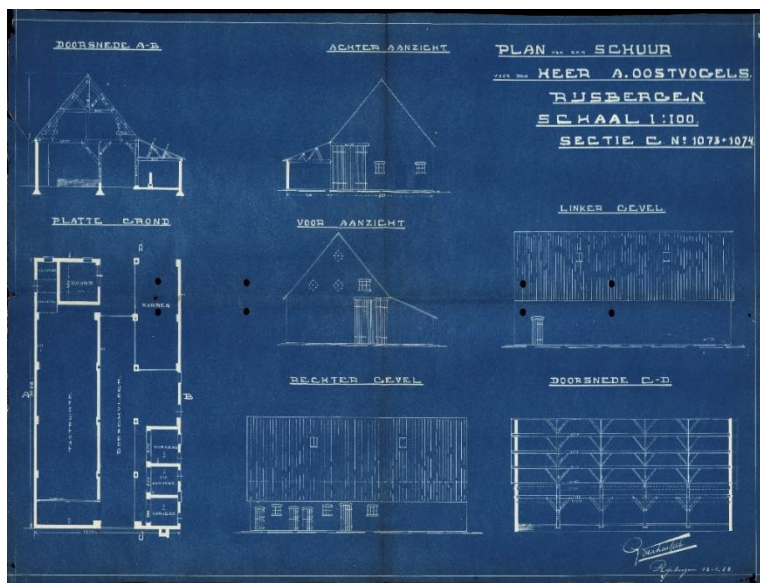

*Historisch topografische kaart 1900 Bredaseweg 38, Rijsbergen.
Bron: topotijdreis.nl*

Uit de historisch topografische kaart blijkt dat er in 1900 nog geen bebouwing was op dit stuk grond.

Op het adres Bredasestraat 38 is in 1930 de 'stichting van een huis' geregistreerd. Dat betekent dat het pand in 1929 is gebouwd. De eigenaar was op dat moment Adrianus Cornelis de Koning.¹ In het dak van de schuur staat echter het jaartal 1928.

¹ West-Brabants Archief

*De blauwdruk van januari 1928 van de schuur. De naam van de architect/aannemer is moeilijk te ontcijferen.
Bron: gemeente Zundert, bouwarchief.*

Beschrijving

De schuur, behorende bij de voormalige boerderij Bredaseweg 38 en gesitueerd links van de boerderij is gebouwd in 1928-1929. In het dak is het jaartal 1928 gelegd in afwijkende pannen. Aan de andere kant staat in het dak geschreven 'Hoeve Het Laag'.

De schuur staat met de nok dwars op de weg en tussen de boerderij en de schuur loopt een verhard pad naar het achtererf. De schuur is opgetrokken uit metselwerk in staand verband en is gebouwd vanuit een rechthoekige plattegrond. De schuur kan worden getypeerd als een zijlängsdeelschuur. De schuur bestaat uit een hoofdvolume met een lagere zijbeuk aan de zuidzijde. De hoge deeldeuren, toegangsdeuren waar hooiwagens door naar binnen kunnen

rijden, bevinden zich in de korte zijde van de schuur (zowel voor als achter). De ramen en deuren in de schuur lijken origineel, maar zijn wellicht een keer vernieuwd. Daarnaast zijn sinds 1928 meerdere gevelopeningen toegevoegd. Het dak is gedekt gesmoorde muldenpannen.

Voorgevel schuur

Voorgevel (westzijde)

De korte gevel aan de straatzijde is de kopgevel en daarin bevinden zich van links naar rechts op de begane grond twee rechthoekige, zesruits stalramen van beton onder rollaag en een paar recht afgesloten deeldeuren onder latei. Boven de deeldeuren een getoogd zesruits stalvenster van beton onder strek, en in het midden van de kopgevel een in baksteen uitgespaard luchtrooster. De ramen op de begane grond zijn aan de onderkant opengelaten voor ventilatie.

Detailfoto luchtopening aan onderzijde venster door weglating van twee rijen baksteen onder het venster

Linkerzijgevel

Linkerzijgevel (noordzijde)

Van links naar rechts zijn er drie deuren en vier gelijke vensters in deze gevel. De linkerdeur is net iets lager en is onder strek gemetseld en de andere twee deuren onder een rollaag. Oorspronkelijk was er maar één deur getekend in de ontwerptekening van 1928, namelijk de linkerdeur. De vier rechthoekige zesruits stalvensters onder rollaag hebben alle vier dezelfde luchtopeningen aan de onderkant, zoals eerder gezien aan de voorgevel. Een groot deel van de gevel heeft een gesmeerde smetrand. Rechts op de gevel is een reclamebord te zien voor de slager. Het dak is aan deze zijde voorzien van een PVC goot met PVC afvoer.

Achterzijgevel

Achtergevel (oostzijde)

De achtergevel bestaat uit de zijbeuk links en het hoofdvolume rechts. Het geveldeel van de zijbeuk bevat een loopdeur en een tweeruits stalvenster van beton. Daarboven is dit geveldeel voorzien van een houten betimmering. Op de bouwtekening van 1928 is te zien dat dit oorspronkelijk ontworpen is als een open achterruimte waar de karren werden geparkeerd. Het metselwerk van de zijbeuk dateert dan ook van na de bouwtijd. Vervolgens zien we van links naar rechts houten deeldeuren op rail gehangen onder strek en vervolgens nog een recht afgesloten tweeruits stalraam van beton onder segmentboog, een getoogde loopdeur onder rollaag en een recht afgesloten tweeruits stalraam van beton onder segmentboog. Gezien het inboetwerk in de spaarvelden zijn de huidige stalvensters waarschijnlijk later aangebracht ter vervanging van oorspronkelijke getoogde stalvensters.

Achtergevel, detail deeldeuren op rails

In de kopgevel zijn drie luchtopeningen als ruit in het metselwerk vrijgelaten met ieder negen luchtgaten. Een trespa daklijst sluit de gevel af.

Achtergevel van binnenuit gefotografeerd

De rechterzijgevel vanuit de straatzijde gefotografeerd

De rechterzijgevel vanuit de achterzijde gefotografeerd

Rechterzijgevel (zuidzijde)

De rechterzijgevel heeft een flink aantal kleine smalle deuren. Aan de dubbele scharnieren te zien waren het vroeger halve deuren, die los van elkaar opengezet konden worden (men kon zo de varkens naar buiten laten zonder de hele deur open te zetten), maar nu zijn het hele deuren dichtgezet met PUR. De deuren zijn onder strek gemetseld. De getoogde stalramen hebben zesruits vensters, ook onder strek, met aan de onderzijde de beluchtingsstrook over de gehele breedte van het raam. Twee rijen baksteen zijn hier uitgespaard. Van links naar rechts is de volgorde: deur, venster, twee deuren, venster, grotere deur, venster, deur, venster, deur, venster. Er is een aantal muurankers aanwezig. Op de oorspronkelijke tekening ontbraken de achterste twee stalramen en deuren. Deze ruimte aan de achterzijde was oorspronkelijk open om karren te stallen.

Interieur gordingenkap.

Interieur

De schuur is een open ruimte met aan de zuidkant de langsdeel en een zijbeuk. De aanblik van het interieur wordt bepaald door de houten draagconstructie. De gordingenkap bestaat uit vier houten verbeterde Hollandse spanten en staand houten dakbeschot. De hoofddraagconstructie bestaat uit vier houten gebinten. De gebinten zijn exemplarisch voor de zijlangsdeelschuurtypologie en vormen een combinatie van een ankerbalkgebint en dekbalkgebint, waarbij de dekbalk aan de deelszijde doorsteekt om voldoende hoogte te creëren. Van vroegere gebruikskenmerken zoals tasruimte en dorsvloer en varkenshokken en paardenstal is niets meer te zien. Door het gebruik van de schuur als caravanstalling was het interieur tijdens het veldwerk niet volledig te documenteren. Veel onderdelen van de constructie zijn na de bouwtijd vernieuwd of gewijzigd. Zo zijn een aantal houten gebintstijlen ingekort en worden nu ondersteund door stalen kolommen.

Middenbeuk schuur met extra gebintstijl met ijzeren drager

H-balk met gebintstijl verbonden door verbindingstuk

De dwarsgebinten worden ongeveer in het midden extra ondersteund door gebintstijlen die voor een groot deel uit ijzeren H-balken bestaan. Deze H-balken zijn met een verbindingstuk verbonden met de restanten van de houten staanders waar ze in overgaan.

In de zijbeuk zijn geen oorspronkelijke elementen meer aanwezig.

Interieur gordingenkap richting het oosten gezien.

Detail gebint, inkepingen duiden op ander eerder gebruik.

Gebintstijl met schoor, dekbalk en pen-gatverbinding.

Zelfde detail gebint naar de zijbeuk toe gezien.

Detail zelfde gebint met pen-gat verbinding

Sporenkap met gebinten westelijke richting

Interieur zijbeuk naar het westen gezien.

Waardering

Deze waardering is opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria voor de bouwkunst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed.

De waardering heeft betrekking op de vrijstaande zijlangsdeelschuur.

Cultuurhistorische waarden

De schuur is van cultuurhistorische waarde als uitdrukking van de sociaaleconomische en agrarische ontwikkeling van Rijsbergen. De schuur is daarnaast van belang vanwege de typologie van de zijlangsdeelschuur en is kenmerkend voor de regio en de eerste helft van de twintigste eeuw.

Architectuur- en kunsthistorische waarden

De schuur heeft architectuurhistorische waarde vanwege de kenmerkende hoofdvorm en de uitvoering van de houten gebint- en kapconstructie. De gevels en gevelopeningen zijn grotendeels nog oorspronkelijk. De houten gebint- en kapconstructie is ten dele gerepareerd, vernieuwd en niet meer helemaal oorspronkelijk, maar is nog voldoende herkenbaar gebleven.

Situationele en ensemblewaarden

De schuur is van situationele betekenis vanwege haar ligging ten opzichte van de boerderij en vanwege de ligging aan een oude belangrijke verbindingsweg. De schuur en de boerderij vormen duidelijk een ensemble en zijn opgetrokken in

dezelfde traditioneel-ambachtelijke bouwstijl en materialisering.

Gaafheid en herkenbaarheid

Het object is van belang vanwege de gaafheid en herkenbaarheid van de hoofdvorm en indeling van de gevels. De gevels van de schuur zijn gaaf en herkenbaar gebleven. Het metselwerk is zorgvuldig uitgevoerd en authentiek gebleven. De indeling met de gevelopeningen (deuren en ramen) zijn grotendeels dezelfde als in de bouwtijd en de invulling is ook nog gelijkend. De gebint- en kapconstructie is tevens van waarde vanwege de gaafheid en herkenbaarheid van de, voor zijlangsdeelschuren typische, combinatie van een dekbalk- en ankerbalkgebint. De gebintconstructie is door het inkorten van de gebintstijlen wel in gaafheid aangetast. De oorspronkelijke open ruimte, waarbij de gebinten zichtbaar zijn, is bewaard gebleven. Niet meer af te lezen zijn de verschillende functies van de ruimte zoals de tasvloer, dorsvloer en de varkenshokken.

Zeldzaamheid

Zijlangsdeelschuren zijn typerend voor de regio en in regionaal verband dan ook niet zeldzaam in absolute zin. Op lokaal niveau is de schuur, wel een zeldzaam voorbeeld van een langssdeelschuur. Vanwege de cultuurhistorische, architectuurhistorische, en de situationele en ensemblewaarden is er dan ook sprake van relatieve zeldzaamheid op lokaal niveau.